

اسلامی شدن دانشگاه از حرف تا عمل (۱)

اسلامی سازی دانشگاه ها از نگاه اساتید و اندیشمندان

اسلامی شدن دانشگاه های کشور به عنوان یکی از آرمان های انقلاب اسلامی همواره جزئی از دغدغه های دلسوزان نظام بوده است. اندیشمندان و اساتید دانشگاهی نیز هر کدام بنابر زمینه های فکری خود، نظرات متعددی را در این راستا ارائه داده اند.

به گزارش خبرنگار گروه دانشگاه ایسکانیوز، اسلامی شدن دانشگاه های کشور از جمله آرمان های بلند انقلاب اسلامی است که از بدو پیروزی آن به عنوان مسئله ای مهم مطرح بوده است؛ این موضوع همواره مورد تاکید دلسوزان انقلاب و اشخاصی که دغدغه تمدن سازی اسلامی را دارند بوده اما متأسفانه به دلایل متعدد هنوز جامع عمل به خود نپوشانده است.

در انقلاب اسلامی موضوع فرهنگ نیز از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است زیرا اساس اسلام مبتنی بر فرهنگ آن است؛ فرهنگ اسلامی مبتنی بر آموزه هایی است که از سوی خداوند متعال به دست انسان رسیده و وسیله ای است که مسیر او را به برای رسیدن به کمال و رشد انسانی هموار تر می کند.

دانشگاه نیز به عنوان عنصری که وظیفه آموزش و رشد علمی جامعه را بر عهده دارد بایستی تمام ارکان خود را در جهت انسان سازی و سعادت دنیوی و اخروی انسان به کار بگیرد؛ این موضوع در حکومت اسلامی نیز اهمیت بیشتری پیدا می کند به طوری که دانشگاه علاوه بر توسعه علم و پژوهش، در رشد اخلاق، معنویات، فضائل اخلاقی و همچنین بالندگی فکری نقش بسزایی را ایفا می کند.

اساس تفکر سکولاریسم که مبنای تفکرات اندیشمندان کشورهای غربی است، دین را محدود به کلیسا و یا مسجد می داند و دانشگاه ها را صرفاً محل علم آموزی و تجزیه و تحلیل نظریات علمی می داند؛ به بیان دیگر موضوع دین را، مسئله ای جدای از علم و پژوهش می داند. این در حالی است که دین مبین اسلام همواره بر مسئله علم آموزی تاکید داشته است و موضوع تفکر از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است. لذا با توجه به تأکیدات دین مبین اسلام و اهداف بلند انقلاب اسلامی، رسیدن به دانشگاهی با رنگ و بوی اسلامی بایستی در دستور کار مسئولان نظام آموزشی و دلسوزان انقلاب قرار بگیرد.

دیدگاه های متعدد درباره اسلامی شدن دانشگاه ها

موضوع اسلامی شدن دانشگاه ها همواره در صدر مطالبات مقام معظم رهبری از مسئولان و متولیان امر قرار داشته و ایشان طی دیداری با مسئولان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و وزارت علوم در سال ۷۵ به صراحت از عدم اسلامی شدن دانشگاه ها انتقاد کردند و فرمودند: اسلامی کردن دانشگاه ها به مفهوم یک تحول بنیادین است که در تاریخ این کشور، ماندگار خواهد شد. اینجانب از راه های گوناگون از حقایق محیط های علمی و دانشگاهی کسب اطلاع می کنم و با طبیعت دانشگاه نیز آشنایی دارم و بر همین اساس با همه وجود معتقدم که در ایران اسلامی، دانشگاه ها به لحاظ علمی، روشن بینی دینی و عمق ایمان مذهبی، رشد زیادی کرده، اما در عین حال هنوز دانشگاه هایمان، اسلامی نشده است.

حضرت آیت الله العظمی سبحانی از مراجع عظام تقلید نیز درباره مفهوم اسلامی شدن دانشگاه های کشور تاکید کرد: سلامی شدن دانشگاه ها را حضرت امام (قدس سره) مطرح کردن و مقصود این است که ارزش های اسلامی در محیط دانشگاه در ابعاد مختلف آن حاکم باشد و محیط دانشگاه، یک محیط علمی و دینی شود. خدای ناکرده، شرایط حاکم بر دانشگاه ها، مخالف ضوابط اسلامی نباشد زیرا هدف از تعلیم و تربیت از دیدگاه اسلام، تربیت انسان های الهی است. هدف از بعثت پیامبر مکرم اسلام (ص) اکمال فضایل و مکارم اخلاق است و در قرآن می خوانیم اقرا به اسم ربک علم و آموزش باید جهت دار باشد و جهت آن اسم رب و توجه به خداوند متعال است. مسلماً اگر فارغ التحصیلان دانشگاه ها، افراد عالم، متدین و متعهد و در خدمت اسلام و مسلمانان باشند. در آن صورت هم خود به سعادت می رسند و هم سعادت ملت و استقلال کشور تأمین می گردد. در نتیجه آنان الگویی برای همه دانشگاه ها خواهند بود.

حجت الاسلام والمسلمین مصطفی رستمی رئیس نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه ها نیز با تاکید بر مسئله ازدواج دانشجویی که یکی از شاخه های موضوع اسلامی شدن دانشگاه ها است گفت: سند اصلی حاکم بر تمام مناسبات دانشگاه، سند دانشگاه اسلامی است. در این سند بحث ازدواج دانشجویی مورد تأکید قرار گرفته و باید پیگیری جدی تری نسبت به این سند داشته باشیم.

حجت الاسلام والمسلمین شاطری دبیر شورای اسلامی شدن دانشگاه ها نیز با بیان این که سند اسلامی شدن دانشگاه ها کل نظام آموزشی کشور را در بر می گیرد اذعان داشت: سند اسلامی شدن دانشگاه ها همه مراکز آموزشی و پژوهشی کشور اعم از دولتی و غیردولتی را در بر می گیرد و حتی دانشگاه های غیرانتفاعی نیز مشمول این قوانین شده و هر مؤسسه ای که در سطح آموزش عالی در حوزه پژوهش و آموزش فعالیت کند را در نظر گرفته است. به عبارت دیگر این سند تراز نظام جمهوری اسلامی ایران است و اسناد مکملی چون آمایش نظام آموزشی نیز به آن ضمیمه می گردد.

حجت الاسلام والمسلمین علیرضا پناهیان واعظ و کارشناس مسائل مذهبی نیز در گفت و گویی با روزنامه کیهان درباره اسلامی شدن دانشگاه ها اظهار داشت: عزم و حرکت وجود دارد و جریان اسلامی شدن دانشگاه ها متوقف نیست اما روند اسلامی شدن دانشگاه ها بسیار کند است هر چند در این دوره از وزارتخانه اهتمام بیشتری به این امر وجود دارد. باید رسانه ها کمک کنند تا در اثر روشنگری های عالمانه، از طرفی سطح مطالبات عمومی جامعه از دانشگاه ها افزایش یابد، و از طرف دیگر اهتمام های پراکنده به عزم جدی و فراگیر تبدیل شود و در روند اسلامی شدن تسریع شود.

آیت الله امینی عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم طی نامه ای ۱۲ پیشنهاد خود را در راستای اسلامی شدن دانشگاه ها منتشر کرد. وی در بخشی از نامه تاکید کرده است: در اسلامی کردن دانشگاه ها اساتید نقش مهمی را برعهده دارند. درانتخاب اساتید رعایت امور زیر را لازم می دانیم: ایمان به ارزش های اسلامی - تقید به انجام وظایف دینی و ترک محرمات - اعتقاد به نظام اسلامی و ولایت فقیه - اطلاعات کافی از اسلام - علاقه به نشر اسلام و ترویج فضائل و مکارم اخلاق - تخصص کافی و قدرت تدریس - رعایت نظم و علاقه به تدریس - خوش زبان و خوش لباس با رعایت شوون اسلامی - ایمان به اینکه اسلام در علوم انسانی و مسائل زندگی نظرهای قابل استفاده ای دارد.

مجید سرسنگی معاون فرهنگی دانشگاه تهران نیز در این باره گفت: اسلامی شدن دانشگاه ها دغدغه مقام معظم رهبری، امام خمینی (ره) و هدف نظام اسلامی است؛ برای اسلامی شدن دانشگاه ها، مقدماتی لازم است که در این راستا سند دانشگاه اسلامی بعد از سال ها کار

فکری توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی تصویب و ابلاغ شد؛ در این سند به اجزای مختلف دانشگاه اعم از استاد، دانشجو، مدیریت و ساختار کلی اشاره شده و از شاخص‌های یک دانشگاه اسلامی و آنچه که یک دانشگاه اسلامی را ایجاد می‌کند، نام برده شده است.

چالش‌های موجود در راه اسلامی شدن دانشگاه‌ها

یکی از اصلی‌ترین دغدغه‌های موجود در این راستا، عدم تحول در علوم انسانی است که در طول این ۴۰ سال با وجود موسسات و پژوهشکده‌های گوناگون تحول‌چندانی را در آن‌ها شاهد نبوده‌ایم؛ رشته‌های روانشناسی، اقتصاد و علوم سیاسی که محوری‌ترین موضوعات در راستای توسعه کشور محسوب می‌شوند، متأسفانه صرفاً ترجمه نظریه پردازان غربی است. با این تفاسیر یکی از چالش‌های فرآیند اسلامی شدن دانشگاه‌ها عدم به روز رسانی سر فصل‌های دروس است که به ترجمه نظریات غربی اکتفا شده است.

همچنین باید دید که چه میزان از اساتید و اعضای هیات علمی دانشگاه‌های کشور دغدغه اسلامی شدن سیستم آموزشی کشور را دارند و این موضوع را یک اولویت برای خود می‌دانند؟

در طول ۴۰ سال انقلاب اسلامی نیز چندین موسسه و پژوهشکده در حوزه بومی سازی علوم انسانی و اسلامی شدن دانشگاه‌ها فعالیت دارند؛ دانشگاه تربیت مدرس نیز که متولد انقلاب اسلامی است و همچنین دانشگاه امام صادق که اسلامی سازی را یکی از اولویت‌های خود می‌داند، وظایف سنگین تری را بر دوش می‌کشند.

پژوشکده‌هایی از جمله اندیشکده یقین، انتشارات سمت، پژوهشگاه علوم انسانی و همچنین موسسات مرتبط با حوزه علمیه بایستی عزم خود را در راستای فرآیند اسلامی سازی دانشگاه‌های کشور جزم کنند تا راه رسیدن به تمدن اسلامی هموارتر طی شود.

اسلامی شدن دانشگاه‌های کشور مسئله‌ای نیست که با تفاسیر سطحی و کلیشه‌ای بتوان آن را تبیین کرد بلکه بایستی تمام ارکان نظام آموزش عالی کشور از جمله وزارت علوم، حوزه علمیه، و شورای عالی انقلاب فرهنگی با عزمی راسخ در این راه قدم بردارند و با تربیت و جذب نخبگان، کشور را به سمت بهره‌گیری از آموزه‌های ناب اسلامی پیش ببرند.

انتهای پیام/